

BARBU DELAVRANCEA

Dedicător C.H. și Biblioteca Națională a României

DELAVRANCEA, BARBU STERJANESCU

Nuvelă și povestiri / Barbu Delavrancea ; dosar critic de Lucian

Pricop. — București : Cartier, 2000. — 391 p.

ISBN 978-973-104-210-5

L. Pricop, F. Pricop

821.132.1

Prefață Lucian Pricop

Referință critica și bibliografică

Bibliografia

Nuvele și povestiri

Dosar critic
de Lucian Pricop

Micun.....	103
Suhărnică.....	111
Sorocul lui.....	117
Moș Crăciun.....	127
Bardierul.....	145
Înțel.....	163
Palatul de cieștar.....	177
• ISBN: 978-973-104-210-5	
• LSP: 0742-006-808; 0738-021-103	
• www.edginitati.ro	
• e-mail: comenzi@edginitati.ro	
• O.P. 4, CB 184, București	

EDITURA CARTEX 2000
București

NĂRILIA
CUPRINS

Prefață (Lucian Pricop)	7
Fișă biobibliografică	13
Referințe critice.....	16
Bunicul	21
Bunica	24
Boaca și Onea	28
Neghiniță.....	42
Domnul Vucea	52
Un om și un maestru	68
Angel Demetriescu	78
Zobie	83
Hagi Tudose	90
Micuții.....	105
Sultănica.....	111
Sorcova	132
Moș Crăciun.....	137
Bursierul.....	145
Irinel.....	163
Palatul de cleștar	177

urăia însă mai mult în vis: „cine avea din alui în ea... un chip bătător ochi, unde numai fosforul ei să fie... se propunea după Drăgan Căprarul.” Visul fetei le-o dragoste mare se urbește curând de realitatea crudă a vieții. Drăgan Căpătar părăsita de starea psihologică, par-emoțivă a fetii, o seduc și o părăsește. Faptul are conștiință nefăstă asupra mamei Stancă, apoi și asupra Suhăniei. Nuvela poate fi considerată un vis nerealizat, o zădărnicire a fetei tinere, neinfligate în ale drogostei. Într-un visul și

– Să astă, a mea! Cine se duc să cindă? – De la undinile nu, de duc cindă!

La barbă se neurcări. Bunicul îl impălojește și îl

– Pe din doară... – În ţara cocorilor?

– Să copilă o să dăspiciată, cum repede, că bâtrânul străbătă din

– Târgul morăzilor, să văză să-i crească și vise să poți să te tot sănătatea cuțituri, să te păstrezi sănătatea!

– Dacă îl-o creză să sună – zice fata – să te găsești o

– Să după ce o împărătură frigide, să te găsești în Băiatul

– Da... și... și... boi! – I-așa se întâmplă.

Fata:

– Mustață mea e mai lungă, – Băneștilor o măgușăie și zice părintele;

– Ba chiar! – Băneștilor și băneștilor,

– Băneștilor să bănușă și băneștilor să băneștilor,

– Si băneștilor să băneștilor să băneștilor să băneștilor,

– Băneștilor să băneștilor să băneștilor să băneștilor,

– Băneștilor să băneștilor să băneștilor să băneștilor,

Se scutură din salcâmi o ploaie de miresme. – Ce este

Bunicul stă pe prispă. Se gândește. La ce se gândește? La nimic. Înnumără florile cari cad. Se uită-n fundul grădinii. Se scarpină-n cap. Iar înnumără florile scuturate de adiere.

Pletele lui albe și crete parca sunt niște ciorchini de flori albe; sprâncenele, mustățile, barba... peste toate au nins anii mulți și grei.

Numai ochii bunicului au rămas ca odinioară: blâzni și mângâietori.

Cine trânti poarta?

– Credeam că s-a umflat vântul... o, bată-vă norocul, cocoșei moșului!

Un băietan și o fetiță, roșii și bucalai, sărutără mânele lui „tata moșu“.

– Tată moșule – zise fetiță – de ce zboară păsările?

– Fin’că au aripi, răspunse bâtrânul, sorbind-o din ochi.

– Poi, rațele n-au aripi? De ce nu zboară?

– Zboară – zise băiatul –, dar pe jos.

Bâtrânul coprinse într-o mâna pe fată și în celalătă pe băiat.

– O, voiniciei moșului...

Si zâmbi pe sub mustăți, și-i privi cu atâta dragoste, că ochii lui erau numai lumină și binecuvântare.

– Tată moșule, da cocorii un’ se duc când se duc?

– În țara cocorilor.

– În țara cocorilor?

– Da.

BUNICUL

– Da rândunelile un' se duc când se duc?

– În țara rândunelilor.

– În țara rândunelilor?

– Da.

– Tată moșule, aş vrea să-mi crească și mie aripi și să zbor sus de tot, până în slava cerului, zise băiatul netezindu-i barba.

– Dacă ți-o crește ție aripi – zise fata – mie să-mi prinzi o presură și un sticlete.

– Da... hî... hî..., poi ce fel... și mie?

Fata se încruntă.

Bătrânul o mângâie și zise băiatului:

– Bine, să prinzi și pentru tine, să prinzi și pentru ea.

– Tie două și mie două... nu e aşa, tată moșule?

– Firește, ție două, lui două, și mie una.

– Vrei și tu, tată moșule? întrebă băiatul cu mândrie.

– Cum de nu... mie un scatiu.

– Ce fericiti sunt! Băiatul încăleca pe un genunchi și fata pe altul. Bunicul îi joacă. Copiii bat în palme. Bunicul le cântă „Măi cazace, căzăcele, ce cați noaptea prin argele...“

– O femeie uscătivă intră pe poartă cu două doniți de apă. Copiii tacură din râs și bunicul din cântec.

E mama lor și fata lui.

Cum îi văzu începu:

– I... tată, și d-ta... iar îi răzgâi... o să ți se suie în cap... Bunicul ridică mâna în sus, aducând deștele ca un preot care binecuvântează, și zise prelung:

– Lăsați pe copii să vie la mine!

– Biiine, tată, biiine... dar știi... o, bată-i focul de copii...

Femeia intră în casă.

– Să-i bată norocul și sănătatea, șopti moșul ca și cum ar fi mustat pe cineva, și sărută în creștetul capului și pe unul și pe altul.

Și iar începu râsul, și jocul, și cântecul.

Se osteni bunicul. Stătu din joc. Copiii începură să-l mângâie.

Din vorbă în vorbă, copiii se făcură stăpâni pe obrajii bunicului.

– Partea asta este a mea.

– Și partea asta, a mea!

– Mustața asta este a mea.

– Și asta, a mea!

La barbă se-ncurcară. Bunicul îi împăcă zicându-le:

– Pe din două.

Și copiii o și dăspicară, cam repede, că bâtrânul strânse din ochi.

– Jumătate mie.

– Și jumătate mie.

Și după ce o împărțiră fratește, începu lauda.

Băiatul:

– Mustața mea e mai lungă.

Fata:

– Ba a mea e mai lungă!

Și băiatul întinse d-o mustață, și fata de alta, ba a lui, ba a ei, să fie mai lungă.

Pe bunic îl trecură lacrâmile, dar tăcu și-i împăcă, zicându-le:

– Amândouă sunt dopotrivă.

– Ș-a mea, ș-a ei!

– Ș-a mea, ș-a lui!

La obraji, cearta se aprinse mai tare.

– Partea mea e mai frumoasă.

– Ba a mea, că e mai albă!

Bunicul zâmbi.

– Ba a mea, că e mai caldă!

– Ba a mea, că e mai dulce!

– Ba a mea, că nu e ca a ta!

– Ba a mea, că are un ochi și mai verde!

Bunicul abia se ținea de râs.

– Ba a mea!

– Ba a mea!

Și băiatul, înfuriindu-se, trase o palmă în partea fetei.

Fata țipă, sări de pe genunchiul bâtrânlui, se repezi și trase o palmă în partea băiatului.

Băiatul, cu lacrâmile în ochi, sărută partea lui, și fata susținând, pe a ei.

Mama lor ieși pe ușe și întrebă răstit:

– Ce este asta, viermi neadormiți?!

Obrajii bunicului erau roșii și calzi. Și, surâzând fericit, răsunse fie-sei:

– Lăsați pe copii să vie la mine!

- Da rândurilele an se duc când se dă? - Să săză, a urez!
- În târziu să zicești bunicii și să le spui că e bine să-ți ducă în casă.
- În târziu să zicești bunicii și să le spui că e bine să-ți ducă în casă.

Tată moșule, să vrea să-ți crească și mie dinii și să te adore sus de tot, până în slava cenușei, zise băiatul și iși străințuță.

- Dacă îi o crește pe urmă - zise fata - să te adore și să te iubească și un stacăbușul ușor de trăsătură și o căpătăină.

BUNICA

- Da... hi... hi... poi... - zise fata - să te adore și să te iubească.

Fata se întăstă.

Bâtrâna o măngâie și zise băiatului:

- Bine, să prinzi și pe celălalt tine, să nu te poți sări la ei și să te adore și să te iubească.

O văz, ca prin vis.

O văz limpede, aşa cum era. Naltă, uscățivă, cu părul alb și creț, cu ochii căprui, cu gura strânsă și cu buza de sus crestată, în dinți de pieptene, de la nas în jos.

Cum dăschidea poarta, îi săream înainte.

Ea băga binișor mâna în sân și-mi zicea:

- Ghici ...

- Alune!

- Nu.

- Stafide!

- Nu.

- Năut!

- Nu.

- Turtă dulce!

- Nu.

Până nu ghiceam nu scotea mâna din sân.

Și totdauna sânul ei era plin.

Îi sărutam mâna.

Ea-mi da părul în sus și mă săruta pe frunte.

Ne duceam la umbra dudului, din fundul grădinii.

Ea își înfingea furca cu caierul de în brâu și începea să tragă și să răsucească un fir lung și subțire. Eu mă culcam pe spate și lăsam alene capul în poala ei.

Fusul îmi sfărăia pe la urechi. Mă uitam la cer printre frunzele dudului. De sus mi se părea că se scutură o ploaie albastră.

- Ei, ce mai vrei? îmi zicea bunica.

Surâsul ei mă gâdila în creștetul capului.

– Să spui...

Şi niciodată nu isprăvea basmul.

Glasul ei dulce mă legăna; genile mi se prindeau și adormeam; uneori tresăream ș-o întrebam câte ceva; ea începea să spuie și eu visam înainte.

– A fost odată, un împărat mare, mare...

– Cât de mare?

– Mare de tot. Și-și iubea împărăteasa ca ochii din cap. Dar copii nu avea. Și îi părea rău, îi părea rău că nu avea copii...

– Bunico, e rău să nu ai copii?

– Firește că e rău. Casa omului fără copii e casă pustie.

– Bunico, dar eu n-am copii și nu-mi pare rău.

Ea lăsa fusul, râdea, îmi desfăcea părul cărlionțat în două și mă săruta în creștetul capului.

Câte o frunză să dăsprindea din ramuri și cădea legănându-se.

Eu mă luam cu ochii după ea și ziceam:

– Spune, bunico, spune.

– Și aşa, îi părea grozav de rău că nu avea copii. Și... nu mai putea de părere de rău că nu are copii. Într-o zi, veni la el un moș bătrân, bătrân, că-și târa barba pe jos de bătrân și de cocsat ce era. Și era mic, mic de tot...

– Cât era de mic?

– Poate să fi fost aşa, cam ca tine.

– Va să zică nu era mic, mic de tot...

– Era mic, da nu aşa mic de tot. Și cum veni îi zise: „Măria ta, ai doi meri în grădină, unul lângă altul, că nu știi care sunt ramurile unuia și care sunt ale altuia; și când înfloresc, nu știi care sunt florile unuia și care sunt ale altuia; și, ăști doi meri înfrunzesc, înfloresc, se scutură, și mere nu fac. Măria ta, să știi că atunci când or legă rod ăști doi meri, împărăteasa o să rămâie grea și o să nască un cocon cu totul și cu totul de aur...“ Piticul se duse și împăratul alergă în grădină și căută, căută peste tot locul, până dete peste ăi doi meri. Merii se scuturaseră de flori, că sub ei parcă ninsese, dar rod nu legaseră.

– De ce nu legau rod, bunico?

– Știu eu... Dumnezeu știe...